

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА ФІЛОСОФІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 4. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ

Освітньо-професійна програма:	Середня освіта (Історія та правознавство)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Історія та правознавство) зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник: кандидат педагогічних, доцент, доцент кафедри історії, теорії держави і права та філософії Левдер Андрій Іванович

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри історії, теорії держави і права та філософії

Протокол № 1 від «27» 08 2024 року

Завідувач кафедри Лопецька Н. М. доц. Лопецька Н. М.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми Середня освіта (Історія та правознавство) зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Гарант освітньої програми Лопецька Н. М. Лопецька Н. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму.

Протокол № 1 від «27» 08 2024 року

Голова Яковчук О. В. (Яковчук О. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язковий освітній компонент	
Змістових модулів – 1	спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Історія та правознавство)	1-й	1-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		80 год.	104 год.
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – набуття здобувачами вищої освіти цілісних знань про соціокультурний розвиток людства та вмінь застосовувати методологічні принципи полілінійності і цивілізаційної дискретності для аналізу світової історії як соціокультурного процесу.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією та історією цивілізацій;
- формування у здобувачів цілісних уявлень:
 - а) про історію людського суспільства і місце в ній України;
 - б) про різноманіття, складність і суперечність історичного процесу;
 - в) про чинники, що впливають на формування і розвиток цивілізацій;
- вироблення навичок застосування цивілізаційного підходу при вивченні конкретно-історичних явищ.

Результатом навчання за дисципліною є набуття здобувачами вищої освіти відповідно до освітньо-професійної програми таких **компетентностей:**

ЗК (загальні компетентності)

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ФК (фахові компетентності):

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК7. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ФК8. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ФК12. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ФК15. Здатність розуміти і усвідомлювати важливість ідеї миру як імперативної умови людського буття, вміння втілювати принципи гуманізму та гуманістичної свідомості.

Опанувавши дисципліну «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій» здобувачі вищої освіти повинні володіти такими **програмними результатами навчання:**

РН12. Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.

РН13. Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів.

PH14. Аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України.

PH16. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

PH20. Визначати актуальність цінності миру та аксіологічного значення миролюбства й гуманізму.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Історія цивілізацій від давнини до сьогодення

Тема 1. Цивілізація як суспільно-історичне явище.

Теорії цивілізацій. Принципи періодизації історії. Формування і еволюція поняття цивілізації. Концепції лінійної і циклічної історії. Культурно-історична концепція О. Шпенглера. Постмодерн і новітня теорія цивілізацій. Світові і локальні цивілізації. Фази цивілізацій. Структура цивілізацій.

Література [Основна 4; 16; Допоміжна 4; 21]

Тема 2. Передісторія людського суспільства

Становлення людського суспільства. Проблема походження людини. Формування *Homo sapiens*. Розвиток мислення. Спілкування, накопичення знань і досвіду. Спосіб життя людини доби палеоліту: прямоходження, застосування знарядь праці, користування вогнем.

Неандертальська людина. Матріархат і культ жінки. Доба мезоліту: неолітична революція. Землеробство і скотарство. Винахід гончарного круга і колеса. Духовний світ людини доби неоліту. Виникнення приватної власності. Патріархат.

Література [Основна 7; 8; 21; 23, Допоміжна 4; 5]

Тема 3. Месопотамська, шумерська, вавилонська, єгипетська, індійська та китайська цивілізації

Месопотамська цивілізація. Давнє Дворіччя. Повені Тигра і Євфрата. Витоки месопотамської цивілізації. Культура Джармо. Хасуньська культура. Халіфська культура. Убейдська культура.

Шумерська цивілізація. Урукська культура. Іригаційне землеробство, торгівля, транспорт, ремесла. Винахід писемності. Глиняні книги. Храми-зіккурати. Виникнення міст-держав. Досягнення шумерської цивілізації. Релігія Шумера. Епос про Гільгамеша. Систематизація наукових знань: математика, астрономія, медицина, географія.

Вавилонська цивілізація.

Суспільство і держава. Закони Хаммурапі. Патріархальні традиції. Особисті і сімейні боги. Культ Мардука і його зв'язок із культом влади царя. Культ Іштар. Світська і культова література. Цивілізація халдейського Вавілона.

Єгипетська цивілізація.

Становлення цивілізації на берегах Нілу. Природні умови. Родючість землі і регулярні повені Нілу. Скотарство і землеробство в долині Нілу. Багатовікова історія Єгипту, найвидатніші фараони та їхній внесок у державотворення.

Єгипетська писемність: ієрогліфіка, ієратика, демотика. Художня література: казки, повчання, лірика. Науково-практичні знання єгиптян: математика, астрономія, медицина. Система освіти. Єгипетська архітектура, скульптура, живопис. Вплив Давньоєгипетської цивілізації на країни Середземномор'я.

Індійська цивілізація.

Країна між Гімалаями і океаном. Природні умови і клімат. Етнічна і мовна характеристика Індії. Культурно-історична замкненість регіону. Основні досягнення давньоіндійської цивілізації. Релігія в духовному житті індійців. Ведизм. Буддизм. Джайнізм. Енциклопедії індійського життя: Махабхарата і Рамаєна. Архітектура. Фрески Аджанти. Досягнення в царині математики, медицини, астрономії. Аюрведа – наука про довголіття.

Китайська цивілізація.

Найвидатніші досягнення: ієрогліфічна писемність, винахід паперу, державотворення, поезія, релігія, філософія, мистецтво. Знання стародавніх китайців: основи статистики, математики, календар, медицина. Виробництво шовку, художня кераміка.

Література [Основна 8–10; 21; 25; 26, Допоміжна 5; 15]

Тема 4. Цивілізації Східного Середземномор'я

Фінікійська цивілізація.

Природа і населення країни. Фінікійські міста-держави: Тір, Сідон, Бібл, Угаріт. Фінікійські колонії. Заснування Карфагена. Створення фінікійцями алфавіту. Особливості фінікійського мистецтва. Вплив Фінікії на античний світ.

Стародавня Сирія.

Природні умови. Міста-держави. Вторгнення арамеїв. Постання Дамаського царства. Арамейська культура. Арамейська мова – засіб міжнародного спілкування на Сході.

Стародавня Палестина.

Скотарство і землеробство. Ієріхон – центр ранньої землеробської культури. Філістимляни. Вторгнення давньоєврейських племен. Ізраїльсько-Іудейське царство. Єрусалимський храм.

Література [Основна 4; 5; 8–10; 16; 20; 21; 23; 24, Допоміжна 5; 15]

Тема 5. Давньогрецька і Давньоримська цивілізації

Історія Давньої Греції. Олімпійський пантеон. Гомер: Іліада і Одиссея. Давньогрецький поліс: Афіни і Спарта. Протистояння давньогрецької демократії і східної деспотії: грекоперські війни. Афіни доби Перікла: школа Еллади. Завоювання Александра Македонського: цивілізація еллінізму.

Давньоримська цивілізація: вплив Греції. Давній Рим – володар світу. Культурний спадок античності.

Література [Основна 10; 11; 21; 22; 24, Допоміжна 5]

Тема 6. Візантійська цивілізація. Арабська ісламська цивілізація

Ромеї – спадкоємці римлян. Формування візантійської державності. Константинополь – столиця Візантії. Храм святої Софії в Константинополі. Влада імператора і влада церкви. Найвищий злет візантійської цивілізації – правління Юстиніана I.

Іслам – основа арабської цивілізації. Діяльність Мухаммеда. Мекка – релігійний центр мусульман. Коран – священна книга мусульман. Релігійно-філософські основи іслама. Догматика Корана. Етика іслама. Взаємодія арабської і європейської культур.

Література [Основна 3; 5; 7–10; 16; 21, Допоміжна 12; 18; 19]

Тема 7. Західноєвропейська середньовічна цивілізація

Загибель Західної Римської імперії – межа між античністю і середньовіччям.

Теоцентризм середньовіччя: християнізація Європи.

Теологія і схоластика: проблема віри і знання. Середньовічне мистецтво: романіка і готика. Готичний собор – всесвіт Середньовіччя. Символізм християнської культури.

Література [Основна 14; 21; 22; 24, Допоміжна 17; 18; 19]

Тема 8. Європа XVII ст. Передіндустріальна цивілізація

Вступ Європи до Нового часу: особливості переходу від Середньовіччя до передіндустріальної цивілізації. Секуляризація культури. Нова система уявлень про призначення людини.

Великі географічні відкриття. Фернан Магеллан і перша кругосвітня подорож.

Протестантизм і протестантська етика.

Формування нової картини світу: наукова революція XVII ст. Абсолютизм як соціально-політична система передіндустріальної цивілізації.

Література [Основна 1–3; 7; 17; 19; 21; 22, Допоміжна 17; 18; 19]

Тема 9. Доба Просвітництва

Секуляризація суспільної думки. Наука і релігія. Англійське Просвітництво: Джон Локк. Економічне вчення Адама Сміта. Суспільний договір, розподіл влади.

Французьке Просвітництво: Вольтер, Руссо, Дідро. Просвітництво і французька революція. Створення США.

Література [Основна 7; 18; 19; 21; 22; 24, Допоміжна 1; 4; 19]

Тема 10. Доба індустріальної цивілізації. Постіндустріальна цивілізація

Від аграрної до індустріальної економіки. Від мануфактури до фабричного виробництва. Якісні зміни в господарському житті. Урбанізація. Вільна праця і підприємництво.

Вікторіанська доба в Англії. Англійська колоніальна імперія. Громадянська війна в США. Об'єднання Германії та Італії.

Науково-технічна революція (НТР). Зміна соціальної структури суспільства: зростання міського населення. Зміна способу життя. Розширення сфери інформації та послуг. Негативні наслідки НТР. Суспільство споживання.

Україна в контексті світових цивілізацій. Цивілізаційні парадигми в історії України. Глобальні проблеми сучасності: екологія, демографія, політика, мир і миротворчість.

Література [Основна 4; 7; 12; 13; 20; 21; 22; 24, Допоміжна 2; 8; 13]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія цивілізацій від давнини до сьогодення												
Тема 1. Цивілізація як суспільно-історичне явище.	14	2	4	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 2. Передісторія людського суспільства	10	2	-	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Месопотамська, шумерська, вавилонська, єгипетська, індійська та китайська цивілізації	14	2	4	-	-	8	12	-	2	-	-	10
Тема 4. Цивілізації Східного Середземномор'я	10	2	-	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Давньогрецька і Давньоримська цивілізації	14	2	4	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 6. Візантійська цивілізація. Арабська ісламська цивілізація	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	14	2	4	-	-	8	12	2	-	-	-	10

Тема 8. Європа XVII ст. Передіндустріальна цивілізація	10	2	-	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Доба Просвітництва	10	2	-	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 10. Доба індустріальної цивілізації. Постіндустріальна цивілізація	12	2	2	-	-	8	16	-	2	-	-	14
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	10	6	-	-	104

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
	Змістовий модуль 1. Історія цивілізацій від давнини до сьогодення	
1	Тема 1. Цивілізація як суспільно-історичне явище.	4/2
2	Тема 2. Передісторія людського суспільства	-/
3	Тема 3. Месопотамська, шумерська, вавилонська, єгипетська, індійська та китайська цивілізації	4/2
4	Тема 4. Цивілізації Східного Середземномор'я	-/
5	Тема 5. Давньогрецька і Давньоримська цивілізації	4/
6	Тема 6. Візантійська цивілізація. Арабська ісламська цивілізація	2/
7	Тема 7. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	4/
8	Тема 8. Європа XVII ст. Передіндустріальна цивілізація	-/
9	Тема 9. Доба Просвітництва	-/
10	Тема 10. Доба індустріальної цивілізації. Постіндустріальна цивілізація	2/2
	Разом	20/6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
	Змістовий модуль 1. Історія цивілізацій від давнини до сьогодення	
1	Тема 1. Цивілізація як суспільно-історичне явище.	8/10
2	Тема 2. Передісторія людського суспільства	8/10
3	Тема 3. Месопотамська, шумерська, вавилонська, єгипетська, індійська та китайська цивілізації	8/10
4	Тема 4. Цивілізації Східного Середземномор'я	8/10
5	Тема 5. Давньогрецька і Давньоримська цивілізації	8/10
6	Тема 6. Візантійська цивілізація. Арабська ісламська цивілізація	8/10
7	Тема 7. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	8/10
8	Тема 8. Європа XVII ст. Передіндустріальна цивілізація	8/10
9	Тема 9. Доба Просвітництва	8/10
10	Тема 10. Доба індустріальної цивілізації. Постіндустріальна цивілізація	8/14
	Разом	80/104

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисциплін	Форми контролю	Література	Кількість балів
Тема 1. Цивілізація як суспільно-історичне явище.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень термінів. Виконання завдань практичного завдання.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	[Основна 4; 16; Допоміжна 4; 21]	6

Тема 2. Передісторія людського суспільства	Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень.	[Основна 7; 8; 21; 23, Допоміжна 4; 5]	6
Тема 3. Месопотамська, шумерська, вавилонська, єгипетська, індійська та китайська цивілізації	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичного завдання.	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	[Основна 8–10; 21; 25; 26, Допоміжна 5; 15]	6
Тема 4. Цивілізації Східного Середземномор'я	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень термінів	Представлення анотованого матеріалу. Тести.	[Основна 4; 5; 8–10; 16; 20; 21; 23; 24, Допоміжна 5; 15]	6
Тема 5. Давньогрецька і Давньоримська цивілізації	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичного завдання.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	[Основна 10; 11; 21; 22; 24, Допоміжна 5]	6
Тема 6. Візантійська цивілізація. Арабська ісламська цивілізація	Опрацювання лекційного матеріалу.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [2,3,7,8,10,11,16,21] допоміжна [2,4,5,9], інформаційні ресурси [1-12]	6
Тема 7. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичного завдання.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	[Основна 14; 21; 22; 24, Допоміжна 17; 18; 19]	6
Тема 8. Європа XVII ст. Передіндустріальна цивілізація	Анотація матеріалу за темою.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	[Основна 1–3; 7; 17; 19; 21; 22, Допоміжна 17; 18; 19] [5, 7, 11, 12]	6
Тема 9. Доба Просвітництва	Опрацювання лекційного матеріалу.	Здача виконаних практичних	[Основна 7; 18; 19; 21; 22; 24,	6

		завдань. Усне опитування.	Допоміжна 1; 4; 19]	
Тема 10. Доба індустріальної цивілізації. Постіндустріальна цивілізація	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичного завдання.	Здача виконаних практичних завдань. Тести.	[Основна 4; 7; 12; 13; 20; 21; 22; 24, Допоміжна 2; 8; 13]	6

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання сприяють кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Підготовка доповідей або презентацій як форма індивідуального завдання навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка доповіді або презентації враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб доповідь або презентація були виконані відповідно до теми та повністю розкривали проблему дослідження.

Перелік індивідуальних завдань

1. Предмет, мета і завдання курсу.
2. Зміст поняття «цивілізація»: основні підходи.
3. Різновиди теорій цивілізацій.
4. Теорія культурно-історичних типів М.Данилевського.
5. Цивілізаційна концепція О.Шпенглера. «Der Untergang des Abendlandes».
6. Теорія локальних цивілізацій А.Тойнбі.
7. Концепція «зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона.
9. Давньоєгипетська цивілізація.
10. Цивілізації Месопотамії.
11. Фінікійська цивілізація.
12. Давньоіндійська цивілізація.
13. Давньокитайська цивілізація.
14. Крито-Мінойська цивілізація.
15. Мікенська (ахейська) цивілізація.
16. Перші цивілізації Європи в міфах та легендах.
17. Виникнення ісламу. Мухаммад.
18. Поширення ісламської цивілізації: етапи та особливості.
19. Історичні коріння західної цивілізації. Роль християнства.
20. «Дитинство» Європи. Середні віки.
21. Початки нової епохи. Ренесанс. Реформація.
22. Поширення західної цивілізації. «Великі географічні відкриття».
23. Промислова революція. Індустріальна епоха.
24. Становлення колоніальної системи.
25. НТР: етапи та впливи.

26. Головні цінності західної цивілізації.
27. Сучасні виклики для атлантичної цивілізації та шляхи їх подолання.
28. Зародження японської цивілізації. Перші держави
29. Теорії суспільства споживання. Жан Бодріяр. Гі Дебор.
30. Суспільство споживання крізь призму сучасного кінематографа.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій» застосовуються наступні методи навчання:

- словесні методи навчання, пояснювально-ілюстративний метод із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу;
- бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за «круглим столом», «питання-відповідь»;
- проблемно-пошуковий та евристичний (диспут) методи навчання;
- дослідницький метод під час виконання самостійної роботи;
- практичні методи навчання: вправи, задачі, кейси, есе тощо;
- наочні методи навчання: демонстрація, ілюстрація, презентація, навчальні фільми, використання Jamboard, відеолекції.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Культурно-історичний розвиток світових цивілізацій» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Формування і еволюція поняття цивілізації.
2. Концепції лінійної і циклічної історії.
3. Культурно-історична концепція О. Шпенглера.
4. Постмодерн і новітня теорія цивілізацій.
5. Світові і локальні цивілізації.
6. Фази цивілізацій.
7. Структура цивілізацій.

8. Етимологія терміну «цивілізація». Еволюція поняття «цивілізація».
9. Зародження цивілізаційної самосвідомості від Стародавніх часів до епохи Просвітництва.
10. Зародження теорії цивілізацій на Заході. Епоха просвітництва.
11. Французька теорія цивілізацій.
12. Філософсько-історичні системи Вольтера.
13. Ідеї прогресу А. Тюрго.
14. Ж.А.Кондорсе про прогресивні стадії розвитку людства.
15. Критика ідей цивілізації і прогресу в працях Ж.-Ж. Руссо.
16. Німецький варіант теорії цивілізацій. І.Г. Гердер.
17. Науково-узагальнюючі концепції стадійного поступу людства А.Фергюссона і Л.Моргана.
18. Варіанти теорії цивілізацій: лінійно-стадіальні, циклічні, коваріантні, універсалістські, локальні.
19. Месопотамська цивілізація.
20. Шумерська цивілізація.
21. Вавилонська цивілізація.
22. Єгипетська цивілізація.
23. Індійська цивілізація.
24. Китайська цивілізація.
25. Цивілізації Східного Середземномор'я.
26. Давньогрецька цивілізація.
27. Давньоримська цивілізація.
28. Візантійська цивілізація.
29. Арабська ісламська цивілізація.
30. Західноєвропейська середньовічна цивілізація.
31. Передіндустріальна цивілізація.
32. Англійське Просвітництво.
33. Французьке Просвітництво.
34. Доба індустріальної цивілізації.
35. Постіндустріальна цивілізація.
36. Хантінгтон та його концепція "зіткнення цивілізацій".
37. Ф.Фукуяма про кінець історії як зникнення цивілізаційного різноманіття.
38. Критерії виокремлення локальних цивілізацій.
39. Типи розвитку локальних цивілізацій .
40. Лінійність як парадигма сприйняття історичного часу: полілінійність та монолінійність.
41. Динаміка локальних цивілізацій. Групи синхронних цивілізацій: середземноморсько-близькосхідна, азійська, західноєвропейська, американська, африканська.
42. Типологія та динаміка людських цивілізацій в історичному аспекті.
43. Становлення та загальні принципи цивілізаційної компаративістики.
44. Сучасні класифікації цивілізацій.
45. Формування та розвиток євроцентриського світу. Творчий та технічний внесок західної цивілізації в еволюцію людства.
46. Культурно-цивілізаційні блоки, їх порівняльний аналіз.

47. Україна в контексті світових цивілізацій. Цивілізаційні парадигми в історії України.
48. Українська та світова політична думка про місце України в світовому політичному просторі.
49. Основні моделі взаємодії цивілізацій.
50. Концепція зіткнення цивілізацій: критичний аналіз.
51. Глобалізація і взаємодія цивілізацій.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий контроль екзамен	Сума
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним	

		<p>колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві</p>	
64-73	D	<p>Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабка їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими</p>	задовільно
60-63	E	<p>Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок</p>	
35-59	FX	<p>Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання</p>	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	<p>Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань</p>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

1. Підручники, посібники, періодика.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа moodle).
4. Мультимедійний супровід до тем з курсу (навчальна платформа moodle).
5. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа moodle).

13. Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко Т. Типологія цивілізацій: класичний і модернізаційний підходи. URL: <http://surl.li/cyvbqh>
2. Арон, Р. Мир і війна між націями. К., 2000.
3. Балух В.О. Візантиністика. Чернівці, 2006.
4. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. К.: Либідь, 1996.
5. Бродель, Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст.: У 3 т. К., 1997-1999.
6. Дюбі, Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980–1420 років. К., 2003.
7. Історія західноєвропейського середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О. Рудь. К., 2005
8. Історія середніх віків / За ред. В.Балуха. Чернівці, 2007. Т.1-2.
9. Medium aevum. Середні віки / За ред. Л. Войтовича. Львів, 2010.
10. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Навч. посіб. / В.М.Литвин, В.І.Гусєв, А.Г.Слюсаренко та ін. К., 2002.
11. Левдер А. І. Військо Давнього риму як головний чинник панування у Середземному регіоні (IV–III ст. до н. е.) Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 64, том 2. С. 16-22.
12. Левчук Л.Т. (кер.авт.кол.) та ін. Історія світової культури. К.: Либідь, 1999.
13. Ле Гофф, Ж. Середньовічна уява Ессеї. Львів, 2007.
14. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом / Іван Лисяк-Рудницький // Його ж. Історичні есе: у 2 т. К.: Основи, 1994. Т. 1.
15. Лінч, Д.Г. Середньовічна церква: коротка історія. К., 1994.
16. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. К., 2000.
17. Пустовіт О.В. Навчальна програма дисципліни «Історія світових цивілізацій» (для бакалаврів). К., 2006.

18. Рубель В. Історія Середньовічного Сходу: Підручник. К.: Либідь, 2002.
19. Рубель В. Історія Середньовічного Сходу: Тематична хрестоматія. К.: Либідь, 2000.
20. Сич О.І. Цивілізації в історії людства: конспект лекцій. Чернівці, 2009.
21. Тойнбі А. Дослідження історії. К., 1995.
22. Тюрменко І.І. Культурологія: Теорія та історія культури: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ І.І.Тюрменко, С.Б. Буравченкова, Є.Е.Кобилянський, В.О.Колосюк; М-во освіти і науки України; Нац. ун-т харчових технологій; За ред. І.І.Тюрменко. К., 2005
23. Ушакова Н.Г. Соціально-економічні типи країн: навч. посіб. / Ушакова Н.Г., Помінова І.І.. К.: Професіонал, 2004. 304 с.
24. Чумаченко Б.М. Вступ до культурології античності: Стародавня Греція: Навч. Посібник К., 2003
25. Consumption and the Consumer Society [Електронний ресурс] / Neva Goodwin, Julie A. Nelson, Frank Ackerman, Thomas Weisskopf. Medford: Global Development And Environment Institute Tufts University, 2008. 21 p.
26. Fukuyama F. The End of History and the Last Man / Francis Fukuyama. N. Y.: Free Press, 2006. 432 p.
27. Wallerstein I. World-Systems Analysis: An Introduction / Immanuel Wallerstein. Durham, North Carolina: Duke University Press, 2004. 128 p.

Допоміжна

1. Ададуrow В. Історія Франції (від початків до кінця XVIII ст.). Львів: Вид-во УКУ, 2002.
2. Бабарикіна Н., Сергієнко Т. Актуалізація консолідації процесів розвитку громадянського суспільства та політичної нації. Proceedings of the XXIV international conference “About the Problems of practice, science and ways to solve them”. Milan, 2021. С. 282–285.
3. Баран З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Швагуляк М.М. Новітня історія західної Європи та Північної Америки (1918-1945). Львів: Афіша, 2005.
4. Всесвітня історія. Навч. посіб. / Під ред. Б.М.Гончара та ін. К.:Знання, 2002.
5. Голованов С.О. Всесвітня історія: Навч.посіб. за ред.. Ю.М.Алексєєва. .: Каравела, 2006.
6. Дюррозель Жак-Батист. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. С фр. К.: Основи, 1999.
7. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навч. посіб. К.: Комп'ютерпрес, 2001.
8. Іщенко О.С. Українці та світова цивілізація: енциклопедичні виміри. *Проблеми всесвітньої історії*. 2023. №4(24). С. 204-217.
9. Етнічна та етнокультурна історія України. К.: Наукова думка. – 2005.
10. Захарчук О.М. Протистояння двох держав у XIX ст. *Історичний календар*. К., 2003. №2. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. Т.16. №1, 2024. С. 171-179.
11. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002): Навч. посіб. Вінниця: Фоліант, 2003.

12. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А.Горбань та ін. К.: Телепресінформ, 200.
13. Іщенко І. В., Башкеєва М. О. Сучасні комунікативні практики в міжнародних відносинах: цивілізаційний вимір. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. Т. 16. № 1. 2024. С. 171-179.
14. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945 рр. / Навч. посіб. Х.: «РА», 2001.
15. Крижанівський О.П. Історія стародавнього Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник. К.: Либідь, 2000.
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А.Манжола, М.М.Білоусов, Л.Ф.Гайдуков та ін. К.: Либідь, 1999.
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л.Ф.Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001.
18. Пивовар С.Ф., Слюсаренко А.Г., Стельмах С.П. Всесвітня історія. Новий період 1900-1945. – К.: Видавничий дім 21»Академія», 1998.
19. Стельмах С.П., Слюсаренко А.Г., Пивовар С.Ф. Всесвітня історія. Новий період (кінець XVIII – початок XX ст.). К.: Видавничий центр «Академія», 1998.
20. Трубайчук А. Друга світова війна. Навч. видання. К.: Наукова думка, 1995.
21. Хома Н.В. Історія держави та права зарубіжних країн. Навч. посіб. К.: «Каравелла», 2003.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbu.gov.ua>
2. Історіографічний сайт – <https://www.jstor.org/>